

POVEZANOST MODALITETA KONTAKTIRANJA VODITELJA I MALOLJETNIKA I USPJEŠNOSTI ODGOJNE MJERE POJAČANA BRIGA I NADZOR

Vladimira Žakman—Ban
Slobodan Uzelac

Fakultet za defektologiju
Sveučilišta u Zagrebu

Originalni znanstveni članak

UDK: 376.5

Prispjelo: 30. 08. 1988.

SAŽETAK

Ovaj rad je dio znanstveno—istraživačkog projekta pod naslovom "Sociopedagoški model provođenja odgojne mjere pojačana briga i nadzor" koji se realizira na Fakultetu za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu.

Uzorak od 153 maloljetnika, kojima je od 1. 10. 1982. godine izricana ova odgojna mjera, podijeljen je na eksperimentalnu i kontrolnu grupu. Svaka od grupa podijeljena je na dva subuzorka i to s obzirom na dvije vremenske točke.

Osnovni cilj rada je pronalaženje povezanosti modaliteta međusobnog kontaktiranja između voditelja odgojne mjere pojačana briga i nadzor i maloljetnika prema kojima je mjera izrečena. U tu svrhu načinjena je analiza rezultata na manifestnoj razini (program CONTAB), a latentni je prostor analiziran na temelju maksimalizacije kovarijanci pod regresijskim i kanoničkim modelom između dva skupa varijabli (program QCR). Rezultati nedvosmisleno upućuju na relevantnost određenih modaliteta kontaktiranja između voditelja odgojne mjere i maloljetnika za uspješnost provođenja mjere u cjelini.

1. UVOD

Nužna pretpostavka djelovanja na transformaciju ponašanja, tj. ličnosti jest ostvarenje određenog međuljudskog odnosa s osobom na koju želimo utjecati. Takav se odnos ostvaruje, prije svega, izmjenom informacija, odnosno s pomoću komunikacije.

S obzirom na to da je u fokusu našeg interesa provođenje posve određenog tretmana, odgojne mjere pojačana briga i nadzor, čini se najprikladnije odrediti pojam interakcije kao aktualnog odnosa između dvije ili više jedinki pri kome jedna jedinka utječe na ponašanje drugih (Rot, N., 1982). Pošto bez komunikacije nema ni interakcije, u ovom slučaju interakcije između voditelja odgojne mjere pojačana briga i nadzor i maloljetnika prema kojem je mjera izrečena, odnosno na čije se pona-

šanje želi djelovati, potrebne su i određene spoznaje o samoj komunikaciji (posebno njenim eventualnim determinantama) između subjekata ovog procesa, naravno, radi njegova što uspješnijeg finaliziranja.

Svaka se ljudska aktivnost, pa tako i komunikacija (interakcija), zbiva negdje i "na neki način". Stoga se u ovom radu i ne bavimo primarno vrstama, sredstvima ili pak sadržajem komunikacije, odnosno njenom kvalitetom, već se ograničavamo na modalitete samog kontaktiranja između voditelja odgojne mjere i maloljetnika koji, bez sumnje, između ostalog, utječu i/ili mogu utjecati na tu kvalitetu.

2. CILJ, ZADACI, HIPOTEZA I METODE RADA

2.1. Cilj i zadaci

Osnovni je cilj ovoga rada pronalaženje

relacija modaliteta međusobnog kontaktiranja između voditelja odgojne mjere pojačana briga i nadzor i maloljetnika prema kojemu je ova odgojna mjera izrečena u odnosu na uspješnost rada na provođenju odgojne mjere.

U ovom smislu bit će analiziran niz različitih modaliteta kontaktiranja voditelja i maloljetnika koji se zbivaju tokom prve i druge godine rada na provođenju odgojne mjere. U vezi s tim, postavljena su ova pitanja:

– da li je voditelj odgojne mjere sudjelovao u pripremnom postupku prema maloljetniku?

– kada su se prviput upoznali voditelj i maloljetnik?

– gdje su se prviput susreli voditelj i maloljetnik?

– gdje su se susreli voditelj i maloljetnik prviput nakon izricanja odgojne mjere?

– na čiju inicijativu su se najčešće sastajali voditelj i maloljetnik?

– u koje vrijeme (doba dana) su se najčešće sastajali voditelj i maloljetnik?

– koliko je prosječno trajao neposredan susret voditelja i maloljetnika?

– koliko je puta u toku rada na provođenju mjere voditelj kontaktirao s maloljetnikom?

– koliko je puta u tretiranim razdobljima na provođenju odgojne mjere voditelj kontaktirao s maloljetnikom?

– na čiju su se inicijativu u promatranim razdobljima rada najčešće susretali voditelj i maloljetnik?

– koliko je prosječno trajao susret između voditelja i maloljetnika u promatra-

nim razdobljima rada na provođenju odgojne mjere?

– u koje vrijeme (doba dana) su se najčešće sastajali voditelj i maloljetnik tokom provođenja odgojne mjere.

Uspješnost rada na provođenju odgojne mjere promatrat će se putem elemenata opisanih u referatu Uzelac, S. i Mejovšek, M.: Sociopedagoški model provođenja odgojne mjere pojačana briga i nadzor – metodološki aspekt.¹

2.2. Hipoteza

U istraživanju postavljena je hipoteza prema kojoj će rad na provođenju odgojne mjere pojačana briga i nadzor u cjelini biti uspješniji u slučaju:

– kada voditelj odgojne mjere nije sudjelovao u pripremnom postupku prema maloljetniku,

– ukoliko voditelj s maloljetnikom češće kontaktira izvan centra za socijalni rad,

– ukoliko inicijativu za kontakte između voditelja i maloljetnika češće daje maloljetnik,

– ukoliko se kontakti voditelja i maloljetnika češće realiziraju u tzv. vanradno vrijeme maloljetnika,

– ukoliko kontakti traju relativno duže vrijeme, te

– ukoliko se kontakti relativno češće zbivaju.

2.3. Metode rada

Opći metodološki okvir ovoga rada prikazan je u spomenutom referatu autora Uzelca i Mejovšeka. Navedenom valja samo dodati da će rezultati u ovom radu biti

¹ Uzelac, S. i Mejovšek M.: Sociopedagoški model provođenja odgojne mjere pojačana briga i nadzor (metodološki aspekt), Znanstveni skup Istraživanja na području defektologije III, Fakultet za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu, Vol. 23, br. 2, 1987.

prikazani na dvije razine: manifestnoj i latentnoj. Za prikaz rezultata na manifestnoj razini oslonit ćemo se na program CONTAB, koji je inače namijenjen analizi kontingencijskih tablica.²

Uzorak ispitanika sačinjavala su 153 maloljetnika kojima je od 1. 10. 1982. godine izricana odgojna mjera pojačane brige i nadzora, a koji su metodom slučajnog izbora podijeljeni na eksperimentalnu i kontrolnu grupu (program provođenja mjere donesen i evaluiran na razini suda, odnosno, na razini centra za socijalni rad). Svaka grupa podijeljena je na dva subuzorka i to s obzirom na dvije vremenske točke: kraj prve i kraj druge godine provođenja odgojne mjere pojačana briga i nadzor.

Uzorak varijabli sastoji se od dva skupa varijabli, kriterijskoga (prikazane u već spomenutom referatu Uzelac—Mejovšek) i prediktorskoga. Prediktorski skup varijabli čine varijable kojima su obuhvaćeni određeni modaliteti kontaktiranja između voditelja mjere i maloljetnika.

1. Da li je voditelj odgojne mjere sudjelovao u pripremnom postupku prema maloljetniku?

PRIPOS

1. da
2. ne

2. Kada su se prviput susreli (upoznali) voditelj i maloljetnik?

UPOZNA

1. prije izricanja odgojne mjere
2. prilikom izricanja odgojne mjere
3. nakon izricanja odgojne mjere

3. Gdje su se prviput susreli (upoznali) voditelj i maloljetnik?

GUJUPO

1. u centru za socijalni rad
 2. na sudu
 3. u porodici maloljetnika
 4. u školi ili na radnom mjestu maloljetnika, i,
 5. drugdje.
4. Navedite kada su se susreli voditelj i maloljetnik pošto je maloljetniku izrečena odgojna mjera:

SUSNAK

1. voditelj je bio prisutan prilikom izricanja odgojne mjere
 2. do 10 dana nakon izricanja odgojne mjere
 3. 11 do 20 dana nakon izricanja odgojne mjere
 4. 21 do 30 dana nakon izricanja odgojne mjere
 5. 31 do 45 dana nakon izricanja odgojne mjere
 6. nakon više od 45 dana nakon izricanja odgojne mjere.
5. Navedite gdje su se susreli voditelj i maloljetnik prviput nakon izricanja odgojne mjere:

GDJSUS

1. u centru za socijalni rad
2. na sudu
3. u porodici maloljetnika
4. u školi ili na radnom mjestu maloljetnika, i,
5. drugdje.

6. Navedite koliko je puta u prvom mjesecu rada na provođenju odgojne mjere voditelj kontaktirao s dolje navedenim osobama ili institucijama i gdje pretežno.

PRMJML

- 6.1. Broj susreta s maloljetnikom:

²Zlobec, L. CONTAB—program namijenjen za analizu nominalnih i ordinalnih varijabli, Računski centar Instituta za kineziologiju i SRCE, Zagreb, Kineziologija, 1974/1.

- 1.0 susreta
 2.1 susret
 3.2 susreta
 4.3 susreta
 5.4 susreta
 6.5 susreta
 7. 6-10 susreta
 8. više od 10 susreta.
7. Navedite najčešći oblik kontakta voditelja i maloljetnika u prvom mjesecu rada na provođenju odgojne mjere (u razdoblju od početka druge do kraja druge godine rada:
 OBLKON(DRGOBK)
1. neposredan susret
 2. telefonom
 3. pismom
 4. drugačije (poruka i sl.).
8. Na čiju su se inicijativu najčešće sastajali voditelj i maloljetnik u toku prvog mjeseca rada:
 INICIJ
1. voditelja
 2. maloljetnika
 3. obostranu voditelja i maloljetnika
 4. treće osobe.
9. U koje vrijeme (doba dana) su se najčešće sastajali voditelj i maloljetnik u toku prvog mjeseca rada:
 DOBDAN
1. ujutro
 2. oko podneva
 3. poslijepodne
 4. navečer
 5. kasno unoć.
10. Koliko je prosječno trajao neposredan susret voditelj i maloljetnik u toku prvog mjeseca rada:
 KOLIKO
1. do 30 minuta
 2. od 30 minuta do 1 sat
 3. od 1 do 2 sata
 4. više od 2 sata.
11. Navedite koliko je puta u razdoblju od početka drugog do kraja dvanaestog mjeseca (druge godine do kraja druge godine) rada na provođenju odgojne mjere voditelj kontaktirao s dolje navedenim osobama ili institucijama i gdje pretežno.
 PRGOML
 (DRGIML)
- 11.1. Broj susreta s maloljetnikom:
1. 0-4
 2. 5-9
 3. 10-14
 4. 15-19
 5. 20-24
 6. 25-29
 7. 30-34
 8. više od 34.
- 11.2. Gdje susreti s maloljetnikom:
 PRGGDJ
 (DRGGDJ)
1. u porodici
 2. u CSR
 3. drugdje.
12. Na čiju su se inicijativu u razdoblju od početka drugog do kraja dvanaestog mjeseca (od početka druge do kraja druge godine) najčešće sastali voditelj i maloljetnik:
 PRGINI
 (DRGINI)
1. voditelja
 2. maloljetnika
 3. obostranu voditelja i maloljetnika
 4. treće osobe.
13. Koliko je prosječno trajao susret između voditelja i maloljetnika u razdoblju od početka drugog do kraja dvanaestog mjeseca (od početka druge do kraja druge godine) rada na provođenju odgojne mjere?
 PRGKOL

(DRGKOL)

1. do 30 minuta
 2. od 30 minuta do 1 sat
 3. od 1 do 2 sata
 4. više od 2 sata.
14. U koje vrijeme (doba dana) su se najčešće sastajali voditelj i maloljetnik u razdoblju od početka druge do kraja druge godine) rada na provođenju odgojne mjere?

PRGDOB
(DRGDOB)

1. ujutro
2. oko podneva
3. poslijepodne
4. navečer
5. kasno u noć

3. PRIKAZ REZULTATA I DISKUSIJA

3.1. Deskripcija rezultata — manifestni prostor

Kako je iz apsolutnih i njima pripadajućih relativnih frekvencija lako uočiti u obje grupe ispitanika, eksperimentalnoj i kontrolnoj, voditelji u značajno većoj mjeri ne sudjeluju u pripremnom postupku prema maloljetniku, što se, inače, u stručnim krugovima smatra bez rezerve poželjnim, napose sa stanovišta prihvaćanja voditelja od maloljetnika. Prema ovom rezultatu jest i rezultat iz kojega se vidi da su se voditelj i maloljetnik najčešće susreli (upoznali) tek po izricanju odgojne mjere prema maloljetniku. Prvi kontakt voditelja i maloljetnika najčešće se dogodio u prostoru centra za socijalni rad. Inicijator kontakta, napose u početku rada na provođenju mjere, najčešće je bio voditelj, a kontakti su ostvareni u relativno jednakoj mjeri tokom prijepodneva, podneva i poslijepodneva. U trajanju kontakta opažamo kako je najčešće riječ o kontaktima u trajanju od tri-deset do šezdeset minuta.

Namjera nam je bila da analiziramo i pretežni oblik kontakta: neposredan susret, telefonski, pismom ili slično. Pokazalo se da se gotovo svi kontakti ostvaruju neposrednim susretom te smo ocijenili nepotrebnim ulaziti u detaljniju analizu ove varijable.

Programom CONTAB analizirali smo 28 puta pet (140) parova varijabli. Vrijednosti $PR X^2/DF$ za svih 140 kontingencijskih tablica prikazane su u Tablici 1. Kako se iz ovih vrijednosti vidi statistički su značajne relacije između svega 23 para varijabli. Tim relacijama poklonit ćemo na ovom mjestu dužnu pažnju tako što ćemo ih posebno spomenuti.

Eksperimentalna grupa

U ovoj grupi nalazimo sedam parova varijabli čije relacije označavamo statistički značajnim:

U prvom kontaktu između voditelja i maloljetnika voditelj je bolje prihvaćen onda kad je taj voditelj sudjelovao u pripremnom postupku prema maloljetniku (!?) te i onda kad su se, a što je u skladu upravo s ovim prethodnim, voditelj i maloljetnik upoznali prije izricanja odgojne mjere.

Prihvaćenost voditelja od maloljetnika na kraju prvog mjeseca rada na provođenju mjere relativno je bolja onda kad maloljetnik nosi inicijativu za kontakte s voditeljem, što nam se čini sasvim razumljivim. Do iste spoznaje dolazimo promatrajući nosioce inicijative za kontakte tokom prve godine rada na provođenju mjere. Uz ovo opažamo da je bolje prihvaćavanje voditelja od maloljetnika povezano i s relativno učestalijom obostranom inicijativom za međusobnim kontaktima, što nam se isto tako čini potpuno razumljivim.

Tablica 1.

Vrijednosti PR X^2/df

MODALITETI PRIHVO	PRIPO	UPOZNA	GDJUPO	SUSNAK	GDJUSUS	PRMJML	INICIJ	DOBDAN	KOLIKO	PRGOML	PRGGDJ	PRGINI	PRGKOL	PRGDOB
PR HI-kvadrat/DF	.0437	.0251	.2972	.6960	.4983	.0585	.0879	.1971	.6246	.2712	.2632	.6130	.5962	
kont.	.5627	.4789	.3032	.0016			.391	.0086	.0516	.0783	.1891	.0029	.0438	
PRIHPM	eksp.	.4166	.9932	.0976	.1679	.0059	.4971	.2368	.1321	.3863	.0004	.1384	.0994	
kont.	.0824	.1422	.3793	.5298	.1211	.1397	.0761	.0396	.5708	.4688	.0001	.2107	.0434	
PRIHPG	eksp.	.7412	.2093	.7557	.4280	.2408	.3530	.5748	.6185	.5537	.0016	.3420	.4201	
kont.	.5356	.532	.3127	.3399	.4515	.0882	.1754	.6262	.2025	.6147	.0047	.6702	.0071	
SURAPG	eksp.	.3895	.1067	.2868	.2159	.3427	.9288	.2109	.4725	.1077	.1874	.5699	.9318	
kont.	.5040	.9203	.2441	.3859	.1130	.0047	.7319	.2735			.0651	.3099	.1389	
USPJPG	eksp.	.4877	.0238	.0285	.2132	.3790	.7970	.3817	.1764	.0517	.0644	.7338	.3588	
kont.	.8106	.6155	.0346	.1732	.4426		.1934		.0139	.1347	.0250	.1761	.5761	

Prihvatanje voditelja na kraju prve godine rada relativno je bolje opet onda kad inicijativa za kontakt dolazi od maloljetnika ili pak kada je obostrana.

Opću uspješnost rada na provođenju mjere nakon prve godine izuzetno je teško jednoznačno odrediti. Čini nam se da bi najispravnija bila konstatacija: za dio maloljetnika ona je veća onda kad se voditelj i maloljetnik poznaju otprije, a za dio opet ako su se upoznali tek nakon izricanja odgojne mjere. Ostaje otvorenim pitanje što dijeli te maloljetnike.

Dalje opažamo da je opća uspješnost odgojne mjere na kraju prve godine rada relativno manja kod maloljetnika koji su svoje voditelje prviput susreli (upoznali) u prostoru centra za socijalni rad ili suda.

Kontrolna grupa

U ovoj grupi, sudeći prema vrijednostima PR X^2/DF , nalazimo šesnaest parova varijabli u kojima su relacije statistički značajne.

Prihvaćenost voditelja od maloljetnika u prvom kontaktu relativno je veća onda:

- kada su se voditelj i maloljetnik upoznali izvan centra za socijalni rad, iako se zapaža značajna skupina maloljetnika za koju bi trebalo iznijeti upravo suprotnu konstataciju; isto bi trebalo konstatirati i u vezi s mjestom prvog susreta voditelja i maloljetnika nakon izricanja odgojne mjere,

- kada se voditelj susreće s maloljetnikom pretežno prijepodneva (u toku prvog mjeseca rada) ili tokom podneva (u toku cijele godine rada na provođenju mjere),

- kada u toku prvoga mjeseca susret voditelja i maloljetnika traje pola do dva sata, a u toku cijele godine svega do pola sata.

Prihvaćenost voditelja od maloljetnika na kraju prvog mjeseca rada relativno je veća onda:

— kada se voditelj i maloljetnik susreću pretežno poslijepodne, što napose vrijedi za razdoblje rada od drugog do dvanaestog mjeseca,

— inicijativa za susrete bila pretežno obostrana, tokom cijele godine, te

— su susreti realizirani pretežno tokom poslijepodne.

Suradnja voditelja sa školom, radnom organizacijom, omladinskom organizacijom, i sl., što je ovdje tretirano indikatorima uspješnosti mjere, bila je relativno uspješnija u slučajevima kada je voditelj u toku prvog mjeseca imao relativno umjeren broj kontakata s maloljetnikom, svega dva do četiri, odnosno u prosjeku jedan tjedno.

Konačno, opća uspješnost mjere na kraju prve godine rada na njenom provođenju relativno je veća onda:

— kada je proteklo relativno kraće vrijeme od izricanja odgojne mjere do prvog kontakta između voditelja i maloljetnika,

— kada je inicijativa za susretima u početku rada bila obostrana, te

— kada je tokom godine između voditelja i maloljetnika realizirano relativno više kontakata.

3.2. Latentni prostor

Kvazikanoničkom korelacijskom analizom nakon prve godine provođenja odgojne mjere pojačana briga i nadzor izolirane su latentne dimenzije, kojih je korelacija osrednja, odnosno niska (Tablica 2).

U prostoru kriterijskih varijabli u eksperimentalnoj grupi nakon prve godine provođenja odgojne mjere izoliran je samo jedan kvazikanonički faktor, a orijentacija ove latentne dimenzije je negativna (Tablica 3).

U vezi s tim, a interpretirajući rezultate dobivene u prostoru prediktorskih varijabli nakon prve godine tretmana u eksperimentalnoj grupi (Tablica 4), nameće se konstatacija da je za uspješnost provođenja odgojne mjere u cjelini, između ostalog, od velikog značaja i činjenica tko inicira sastanke voditelja i maloljetnika (kako u toku prvog mjeseca rada, tako i tokom cijele godine). Permanentnu inicijativu isključivo voditelja odgojne mjere moguća je indikacija za određenu nezainteresiranost, čak pasivnost maloljetnika. Bez sumnje je da se takvo držanje maloljetnika može ocijeniti negativnim (u krajnjoj liniji i po ishod tretmana u cjelini), pogotovo ako se ima na umu činjenica da je upravo sam maloljetnik temeljni nosilac procesa transformacije vlastitog ponašanja,

Potom, relevantnim za tok tretmana može se smatrati i mjesto prvog susreta (upoznavanja) voditelja odgojne mjere i maloljetnika. Ne čini se oportunističkim da se maloljetnik i voditelj prviput upoznaju na sudu ili u porodici maloljetnika. Moguće je da takav maloljetnik upoznavajući voditelja na sudu doživljava ga kao dio "repersivnog sistema", a da takav susret u porodici, između ostalog, onemogućuje kontakt lišen nekih utjecaja, odnosno refleksija kvalitete interpersonalnih odnosa, njenih članova, tj. porodične atmosfere. Od gotovo istog značaja za tok tretmana jest i činjenica gdje su se prviput upoznali voditelj odgojne mjere i maloljetnik, kao i gdje su se prviput susreli nakon izricanja odgojne mjere. Rezultati potvrđuju postavljenu hipotezu prema kojoj će rad na provođenju odgojne mjere pojačana briga i nadzor u cjelini biti uspješniji onda kada voditelj odgojne mjere nije sudjelovao u pripremnom postupku prema maloljetniku. Za tok tretmana povoljnije je također kada su se

Tablica 2.

Kvazikanoničke kovarijance i koleracije između skupova 1. i 2. – 1. godina

	Kovarijance	Korelacije		Kovarijance	Korelacije
FAC _{11K}	.59	.39	FAC _{11E}	.84	.47
FAC _{22K}	.56	.38			

Tablica 3.

Kvazikanonički faktorski sklop (A), struktura (F) – skup 2. – 1. godina

	FAC 1(A) _K	FAC 2(A) _K	FAC 1(F) _K	FAC 2(F) _K	FAC 1(A=F) _E
PRIHPG	.04	-.85	-.25	-.84	.81
USPJPG	-.09	.88	.21	.85	-.90
DCPG	.94	.11	.97	.43	-.36
ODLUPG	.20	.02	.21	.09	-.69

Tablica 4.

Kvazikanonički faktorski sklop (A), struktura (F) i korelacije faktora – skup 1. – 1. godina

	FAC 1(A) _K	FAC 1(A) _K	FAC 1(F) _K	FAC 1(F) _K	FAC 1(A=F) _E
PRIPOS	-.54	-.17	-.51	-.07	.19
UPOZNA	-.65	-.49	-.56	-.38	.32
GDJUPO	-.12	.53	-.21	.56	-.47
SUSNAK	-.32	-.40	-.26	-.34	.12
GDJSUS	-.35	.54	-.45	.60	-.39
INICIJ	.13	.40	.06	.38	-.61
DOBDAN	-.70	-.04	-.70	.08	.03
KOLIKO	-.74	.10	-.75	.23	-.17
PRGOML	-.22	.26	-.26	.30	-.01
PRGGDJ	.39	.33	.33	.26	.14
PRGINI	.14	.66	.03	.64	-.85
PRGKOL	-.46	.41	-.53	.49	-.06
PRGDOB	-.67	.17	-.70	.29	.03
		FAC _{12K} = -.17		FAC _{11E} = 1.00	

voditelj i maloljetnik prviput susreli, odnosno upoznali nakon izricanja odgojne mjere.

Nakon ovih, gotovo taksativno navedenih, relevantnih modaliteta kontaktiranja voditelja i maloljetnika u eksperimentalnoj grupi, rezultati u prostoru kriterijskih

i prediktorskih varijabli u kontrolnoj grupi nakon prve godine provođenja odgojne mjere pojačana briga i nadzor upućuju na zaključak o određenoj nekoordiniranosti njenih nosilaca (Tablica 3. i 4.). Naime, nakon prve godine tretmana u kontrolnoj

grupi može se apostrofirati više relevantnih modaliteta kontaktiranja između voditelja i maloljetnika, ali rezultati u globalu upućuju na konstataciju da procjene voditelja odgojne mjere u vezi s njenim provođenjem, tj. tokom (napose uspješnošću) mogu se u korespondenciji s odlukama suda takvi rezultati uzeti i kao potvrda postavljene općenite hipoteze prema kojoj bi odgojna mjera pojačana briga i nadzor trebala biti bitno uspješnija ako se program njenog provođenja donosi na razini suda koji je mjeru izrekao, odnosno, ako se unaprijed odrede realizatori definiranih zadataka, te metode i dinamika njihove realizacije.

Nakon druge godine provođenja odgojne mjere kvazikanoničkom korelacijskom analizom izolirane su latentne dimenzije u oba skupa kojih je veza osrednja, odnosno niska (Tablica 5.).

Po pravilu može se konstatirati da je nakon druge godine provođenja tretmana orijentacija izoliranih latentnih dimenzija

negativna (Tablica 6.).

Rezultati dobiveni u prostoru prediktorskih varijabli, koji se odnose na eksperimentalnu grupu nakon druge godine provođenja odgojne mjere, upućuju na relevantnost prosječnog trajanja susreta voditelja i maloljetnika, osobe od koje potječe inicijativa za susrete (i to tokom cijele druge godine), te broja tih susreta. Značajnim se pokazuje i mjesto susreta voditelja i maloljetnika, te oblik kontaktiranja (Tablica 7.).

Gotovo isti modaliteti kontaktiranja relevantni su i kada se radi o kontrolnoj grupi nakon druge godine tretmana. Između ostalog, na uspješnost provođenja odgojne mjere utječe i činjenica na čiju su se inicijativu voditelj i maloljetnik susretali tokom cijele godine, gdje su se odvijali ti susreti (mjesto), prosječno trajanje susreta, najčešći oblik kontakta, vrijeme (doba dana) susreta, te njihov broj.

Tablica 5.

Kvazikanoničke kovarijance i korelacije između skupova 1. i 2. – II. godina

	Kovarijance	Korelacije		Kovarijance	Korelacije
FAC _{11K}	.79	.53	FAC _{11E}	.93	.47
			FAC _{22(E)}	.65	.61

Tablica 6.

Kvazikanonički faktorski sklop (A), struktura (F) – skup 2. – II. godina

	FAC 1(A=F) _K	FAC 1(A) _E	FAC 1(A) _E	FAC 1(F) _E	FAC 2(F) _E
PRIHDG	.83	.85	.18	.44	.04
USPJDG	-.81	-.82	-.01	-.30	.09
DCDG	.16	.33	.14	.22	-.06
ODLUDG	-.33	-.21	.20	-.13	-.12

Tablica 7.

Kvazikanonički faktorski sklop (A), struktura (F) i
korelacije faktora – skup 1. – II. godina

	FAC 1(A=F) _K	FAC 11(A) _E	FAC 2(A) _E	FAC 1(F) _E	FAC 2(F) _E
DRGML	-.29	-.39	.02	-.39	.01
DRGGDJ	.69	.65	.01	.65	.02
DEGOBK	.39	.45	-.06	.45	-.05
DRGINI	-.74	-.58	-.64	-.60	-.66
DRGKOL	-.65	-.77	.22	-.76	.20
DRGDOB	-.31	-.19	.79	-.17	.79
	FAC _{11K} = 1.00		FAC _{12E} = .03		

4. ZAKLJUČAK

Analiza dobivenih rezultata radi pronalženja povezanosti modaliteta međusobnog kontaktiranja između voditelja odgojne mjere pojačana briga i nadzor i maloljetnika prema kojima je ta mjera izrečena upućuje na zaključak o nesumnjivoj relevantnosti pojedinih modaliteta kontaktiranja za uspješan tok tretmana u cjelini.

Isppravno je očekivati da će za uspješnost provođenja odgojne mjere, između ostalog, biti naročito značajni modaliteti prvih (početnih) kontakata voditelja i maloljetnika, posebno mjesto prvog susreta (upoznavanja), te mjesto (okolnosti) gdje su se susreli prviput nakon izricanja odgojne mjere. Posve je razumljivo da su upravo ti modaliteti kontaktiranja važni u prvom razdoblju mjerenja (prvoj godini provođenja mjere). Posebno su zanimljivi i rezultati karakteristični upravo za skupinu za koju je program rada na provođenju odgojne mjere donesen na razini centra za socijalni rad i to stoga što posredno mogu upućivati na opravdanost postavljene generalne hipoteze o većoj uspješnosti odgojne mjere ako se u programu (donesenom na razini suda) unaprijed naznače nosioci pojedinih

zadataka, te metode i dinamika

Naime, analiza dobivenih rezultata upućuje na zaključak o nedovoljnoj korespondenciji procjena (moguće i odluka) voditelja odgojne mjere u vezi s tokom tretmana s odlukama suda. Kroz sve faze mjerenja, odnosno provođenja odgojne mjere činjenica od koga potječe inicijativa za kontakte između voditelja i maloljetnika pokazuje se kao značajna za uspješan tok tretmana. Stoga se s pravom očekuje da će tretman u cjelini biti uspješniji ukoliko je maloljetnik aktivan subjekt tog procesa, na što indirektno ukazuje i postojanje inicijative za susrete s voditeljem odgojne mjere.

Konačno, u toku druge godine provođenja odgojne mjere u obje grupe, eksperimentalnoj (program provođenja mjere i evaluaciju vršio sud) i kontrolnoj (program razmatran i donesen na razini centra za socijalni rad), uz navedene modalitete kontaktiranja kao značajni za njenu uspješnost, izdvajaju se broj susreta između voditelja i maloljetnika, prosječno trajanje tih susreta, mjesto susreta, najčešći oblik kontakata, te vrijeme (doba dana) susreta, što, rekli bismo, logično slijedi iz dinamike realizacije zadataka s obzirom na to da se

radi o odgojnoj mjeri koja se provodi kroz relativno duže razdoblje.

Usprkos tome što je intencija i ovoga rada kao dijela većeg istraživanja³ prije svega prikaz suvremene znanstvene metodologije u istraživanjima transformacije ličnosti i ponašanja, pokušaj definiranja naročito bitnih modaliteta kontaktiranja između vo-

ditelja odgojne mjere pojačana briga i nadzor i maloljetnika mogao bi (i treba) imati pozitivne reperkusije na njeno uspješnije provođenje. Ovo pogotovo zato što su modaliteti kontaktiranja svojevrsni elementi (da ne kažemo pretpostavke) komunikacije uopće, pa tako i aktera tretiranog procesa.

5. LITERATURA

1. BRAJŠA, P.: Komunikacija i međuljudski odnosi, Socijalna zaštita, Glasilo samoupravnih interesnih zajednica socijalne zaštite grada Zagreba, br. 4, 1979.
2. BRAJŠA, P.: Rukovođenje kao međuljudski odnos, NPRO Varaždin, Varaždin, 1984.
3. MOMIROVIĆ, K. i sur.: Kompjuterski programi za klasifikaciju, selekciju, programiranje i kontrolu treninga, Institut za kineziologiju Fakulteta za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1984.
4. ROT, N.: Znakovi i značenja, Nolit, Beograd, 1982.
5. UZELAC, S. i sur.: Sociopedagoški model provođenja odgojne mjere pojačana briga i nadzor. Studijski projekt, Fakultet za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu, 1982.
6. ZLOBEC, L.: CONTAB — program za analizu nominalnih i ordinalnih varijabli, Računski centar Instituta za kineziologiju i SRCE, Zagreb, Kineziologija, 1974/1.

THE CONNECTION BETWEEN MODALITIES OF LEADER'S CONTACTS WITH JUVENILES AND THE SUCCESS OF EDUCATIONAL MEASURE INTENSIFIED CARE AND SUPERVISION

Summary:

This paper is part of the scientific project titled: "Sociopedagogic model of educational measure intensified care and supervision", realized at the Faculty of Defectology, University of Zagreb.

The sample of 153 juveniles that were given this educational measure from the 1st of October 1982 was divided into the experimental and the control group. Each group was divided into two subsamples regarding the two time spots. Basic aim of this study was to find out the connection between modalities of mutual contacts of the leader of educational measure intensified care and supervision and juveniles. For this purpose data were analysed on the manifest level (CONTAB program). Latent space was analysed on the basis of maximalisations of covariances under regression and canonic model between two cluster of variables (QCR program). The results are undoubtedly stressing out the relevance of particular modalities of contacts between the leaders of the educational measure in general.

³Sociopedagoški model provođenja odgojne mjere pojačana briga i nadzor.